

KULTURSAMVERKANSMODELLEN OCH KULTURSKOLAN

Om regionalt stöd till ungas kulturutövande

KULTURSKOLERÅDET

Kulturskolerådet är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar för en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet.

Vår vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet.

Kulturskolerådet bildades 1996 (då under namnet Sveriges musik- och kulturskoleråd, SMoK) och har idag omkring 90 procent av landets kommuner som medlemmar.

Organisationen verkar genom omvärldsbevakning, kurser och konferenser, opinionsbildning och olika utvecklingsprojekt till att stärka förutsättningarna för landets kulturskolor. Kulturskolerådet arrangerar bland annat återkommande Kulturskoledagarna.

Läs mer på www.kulturskoleradet.se

Omslagsfoto: Istock

© Kulturskolerådet 2023

.....
Kulturskolerådet | Box 190 | 101 23 Stockholm
E-post: generalsekreterare@kulturskoleradet.se | www.kulturskoleradet.se

INNEHÅLL

FÖRORD	4
RESULTAT FRÅN ENKÄT	7
Samverkan med kulturskola kring barns kulturutövande	7
Samarbeta kring produktioner där kulturskoleelever deltar	7
Bidra med kompetenser och personal till kulturskolan.....	7
Statlig styrning.....	7
Statliga prioriteringar av resurser.....	8
Regional struktur för kulturskoleverksamhet.....	8
SLUTSATSER OCH FÖRSLAG	9

FÖRORD

Kulturskolorna är den största offentliga satsning vi har på barnkultur i Sverige. Sammantaget satsar kommunerna över 2,8 miljarder på kulturskoleverksamhet. Efter biblioteken är kulturskoleverksamheten den största posten i kommunernas kulturbudget.

Biblioteken har lagstiftning, nationella och regionala institutioner samt lokala och regionala planer. Kulturskolornas infrastruktur kan i jämförelse med biblioteken ses som svagare. Kulturskolan styrs i huvudsak utifrån lokala prioriteringar eller ett lokalt uppdrag.

Riksdagen har dock år 2018 antagit propositionen ”En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna”. I den presenteras mål för de statliga insatserna till kulturskolan. Målet är att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttrycksätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. För att nå det övergripande målet ska staten bidra till att tillgänglighet och jämlikhet främjas, utveckling av ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck, hög kvalitet såväl i den breda som

i den fördjupade undervisningen samt god kompetensförsörjning.

Under de senaste åren har vi kunnat se hur det regionala arbetet blivit allt viktigare för kulturskolorna. Nästan hälften av regionerna har samordningsfunktioner som bland annat arbetar med fortbildning, erfarenhetsutbyte, utvecklingsprojekt och andra insatser i syfte att ge bättre möjligheter för ungas kulturutövande i regionen. Kulturskolan har i de regionala kulturplanerna med åren fått en mer framträdande roll.

Under hösten 2022 tog Kulturskolerådet initiativ till en undersökning om den regionala kulturstrukturens betydelse för ungas kulturutövande. Resultatet publiceras i denna rapport.

Syftet med enkäten var att samla perspektiv och synpunkter från landets musik- och kulturskolechefer till den pågående statliga utredningen om *Kultursamverkansmodellen*.

Sammantaget visar enkätens resultat att det finns en stor potential med ett utvecklat regionalt arbete om vi vill stärka ungas möjligheter till kulturutövande.

Torgny Sandgren
generalsekreterare, Kulturskolerådet

Kulturskolechef: Samverkan är helt nödvändig för att ge liknande förutsättningar för barn och unga som växer upp i olika delar av regionen. Samverkan för barns bästa är viktig och dessutom formulerad i lag.

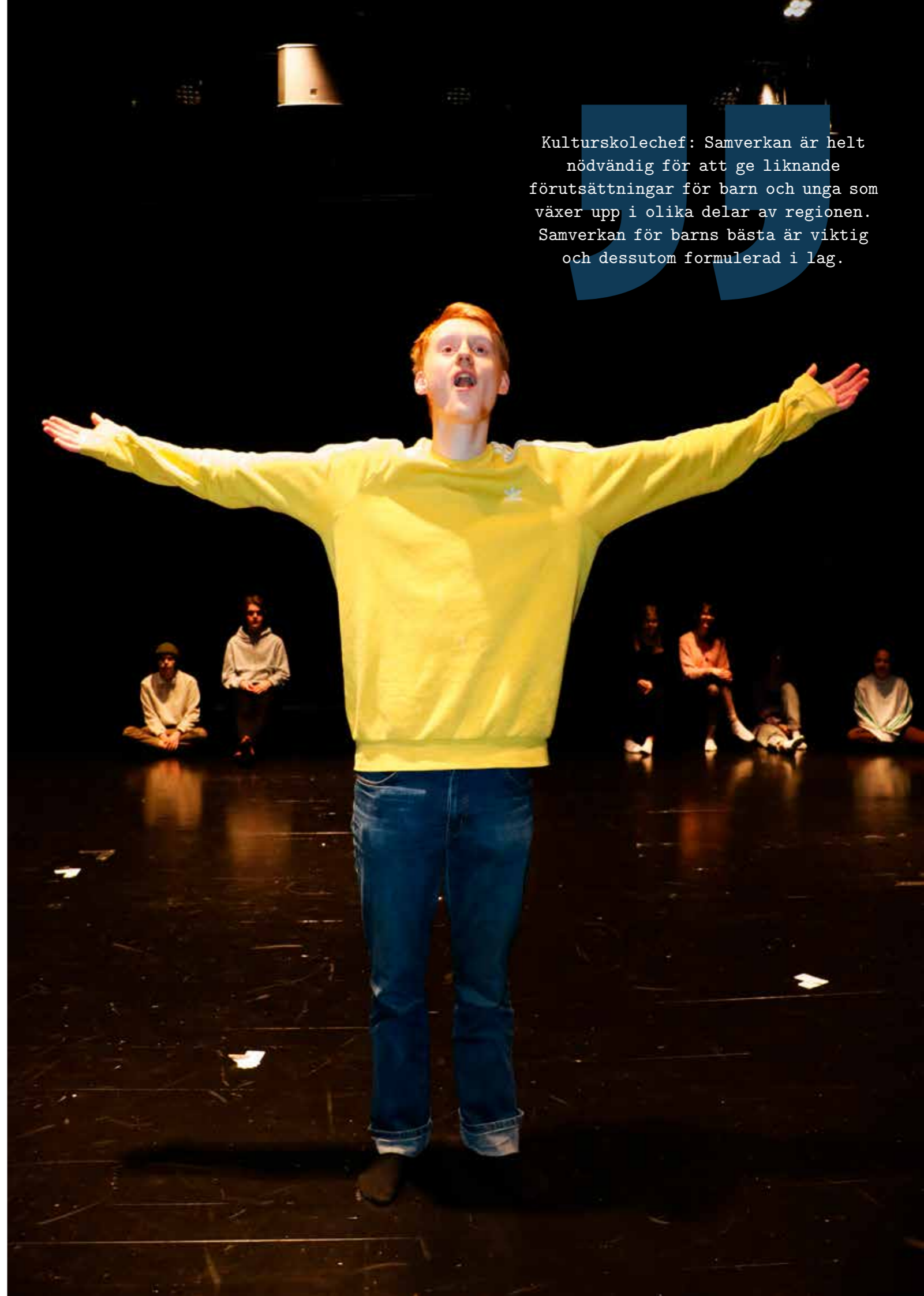
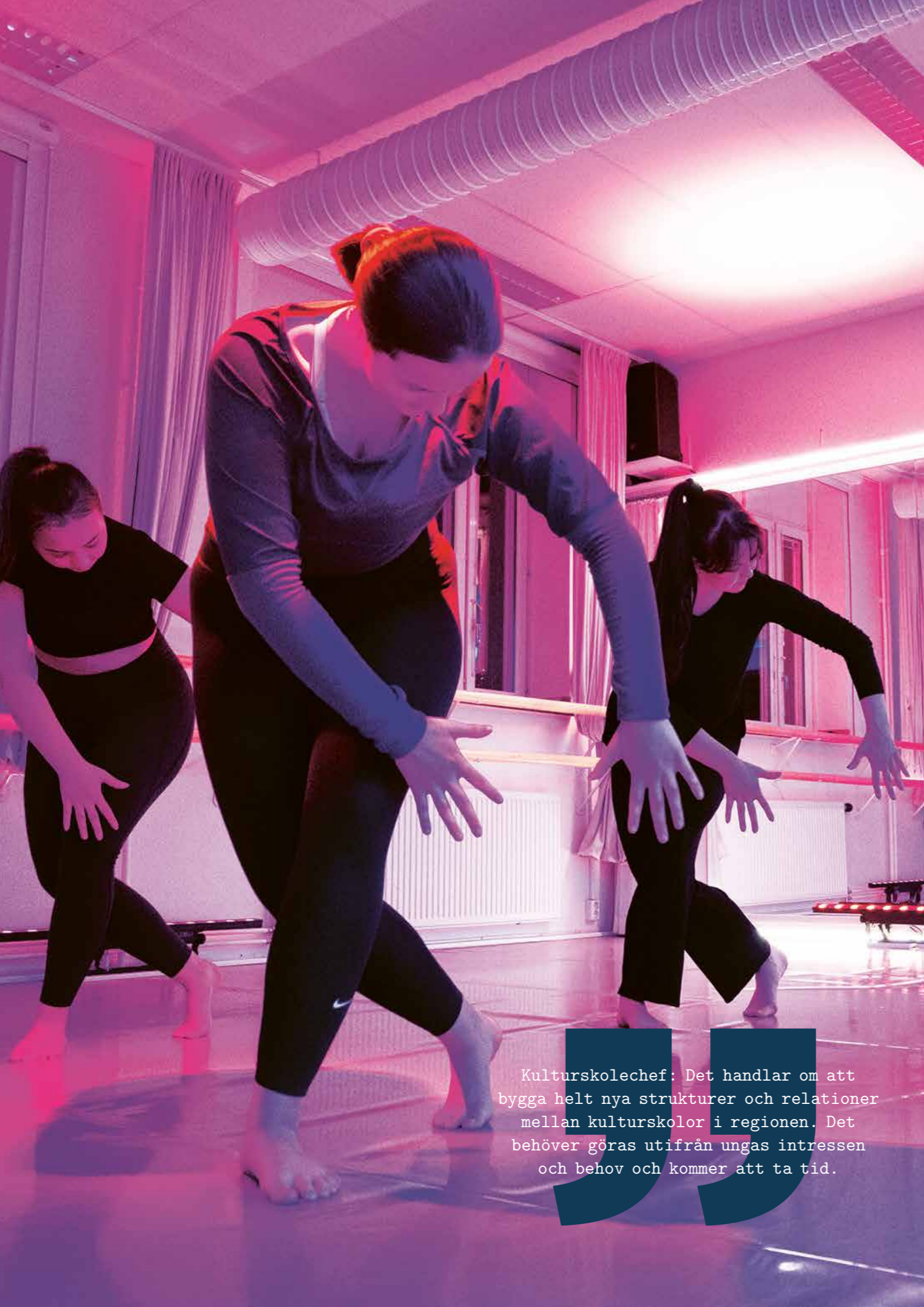

Foto: Ida Thunberg

Kulturskolechef: Det handlar om att bygga helt nya strukturer och relationer mellan kulturskolor i regionen. Det behöver göras utifrån ungas intressen och behov och kommer att ta tid.

RESULTAT FRÅN ENKÄT

I detta avsnitt presenteras resultatet från enkäten om regionalt stöd till kulturskoleverksamhet. Enkäten gick i december 2022 ut till de 286 kommuner som har kulturskoleverksamhet och besvarades av chefer i 231 kommuner, vilket ger en svarsfrekvens på 81 procent. Svar finns från olika kommuntyper och vi bedömer att resultatet kan ses som representativt för landet som helhet.

I enkäten fick cheferna bedöma i vilken utsträckning företrädare för regionala kulturverksamheter, i deras region, var intresserade och drivande i att;

- hitta samverkan med kulturskola kring barns kulturutövande
- samarbeta kring produktioner där kulturskoleelever deltar
- bidra med deras kompetenser och personal till kulturskolan

SAMVERKAN MED KULTURSKOLA KRING BARN KULTURUTÖVANDE

50%
SVAGT
INTRESSE

50%
STARKT
INTRESSE

SAMARBETA KRING PRODUKTIONER DÄR KULTURSKOLEELEVER DELTAR

60%
SVAGT
INTRESSE

40%
STARKT
INTRESSE

BIDRA MED DERAS KOMPETENSER OCH PERSONAL TILL KULTURSKOLAN

65%
SVAGT
INTRESSE

35%
STARKT
INTRESSE

STATLIG STYRNING

Biblioteksverksamhet finns idag med i det regelverk som styr statens stöd till regionernas kulturverksamhet. I enkäten fick cheferna svara på om de anser att även kulturskoleverksamhet skall inkluderas i detta regelverk.

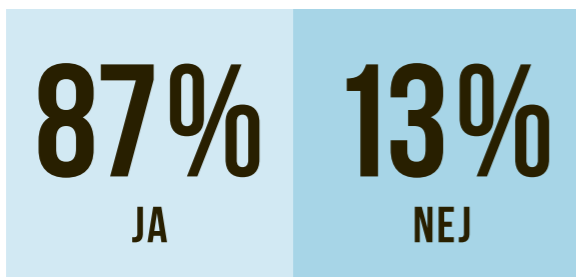
97%
JA

3%
NEJ

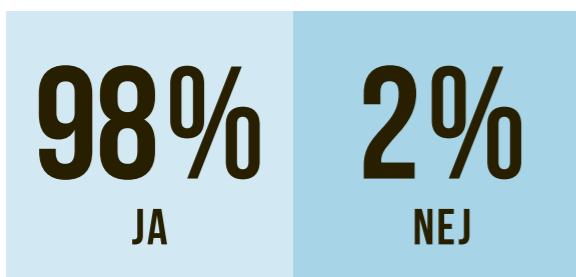
Foto: Olle Gustafsson

Cheferna fick även ta ställning till om det vore det bra om staten ställde krav på regionala kulturskoleplaner, som konkretiserar de regionala ambitionerna för kommunernas kulturskoleverksamhet.

STATLIGA PRIORITERING AV RESURSER

Enkätens respondenter fick ta ställning till om staten, i regelverket, bör konkretisera och tydliggöra att unga är en prioriterad målgrupp i kultursamverkansmodellen.

Cheferna fick även uppskatta vilken typ av kommun som Kultursamverkansmodellen gynnar mest.

Storstadskommuner	54%
Blandade kommuner	34%
Landsbygdskommuner	12%

REGIONAL STRUKTUR FÖR KULTURSKOLEVERKSAMHET

I flera regioner samarbetar kulturskolorna genom chefsnätverk, samordningsfunktioner eller gemensamma projekt. Detta sker genom samarbete mellan kommuner och i samverkan med regional kultur. Samarbetet finansieras idag huvudsakligen via statliga projektbidrag men också bidrag från aktuella kommuner och regioner. I enkäten fick cheferna svara på om de ansåg att det är viktigt att det finns resurser och stöd så att dessa strukturer blir bärkraftiga och långsiktiga. Nästan alla, 99 procent, menade att det var viktigt att dessa strukturer har ett långsiktigt stöd. Svar från enkätens öppna fråga visar att en stor andel av cheferna vill komma bort från projekt och att det regionala arbetet som sker bör vara en del av regionernas kärnverksamhet inom kultursektorn och att på detta sätt skapa långsiktighet.

Kulturskolechef: Det är tydligt att vissa regioner inte ser kulturskolan som en given del i det regionala kulturlivet, snarare en intern kommunal angelägenhet.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Kultursamverkansmodellen infördes 2011 och har av regeringen beskrivits som en av de största kulturpolitiska reformerna och omfattar idag ett statligt anslag på drygt 1,3 miljarder. Modellen innebär att staten via regionerna fördelar medel till regionala och lokala kulturverksamheter.

Enkätens resultat visar att en stor andel av cheferna upplever att den befintliga modellen för statligt stöd till regional kultur inte gynnar alla kommuntyper. Kulturskolerådet har också i andra sammanhang tagit del av uppfattningen att den regionala kulturen ofta gynnar de större städerna. Om Kultursamverkansmodellen tydligare fokuserar på ungas kulturutövande via kommunernas kulturskolor stärks möjligheten till mer jämlika möjligheter för deltagande.

I vissa regioner upplever cheferna ett bristande intresse, från regionens sida, för att stötta ungas kulturutövande via lokala kulturskolor. Det kan bero på att regionerna har svårt med resurser men också att vissa bedömer att det ligger utanför det regionala uppdraget och kultursamverkansmodellen. Inom vissa konstområden, exempelvis film, upplever kulturskolecheferna ett bättre stöd och intresse, vilket kan indikera att det regelverk som finns inom kultursamverkansmodellen skiljer sig åt mellan konstområden.

Cheferna ställer sig också positiva till att staten i sin styrning tydligare prioriterar ungas kulturutövande inom samverkansmodellen.

FÖRSLAG

Bättre förutsättningar för regioner att främja ungas kulturutövande

Det regelverk som idag styr statens stöd till regional kulturverksamhet (förordning 2010:2012) rymmer biblioteksverksamhet, men inte kulturskoleverksamhet. Förordningen har även utmaningar då den blandar såväl konstformer med verksamhetsformer som vilka delar av kulturlivet den omfattar. Inom film är det hela det filmkulturella området som skall främjas, men inom teater, dans och musik avgränsas stödet till professionella.

Den regionala kulturen har starkt bidragit till att utveckla kulturskolornas verksamhet i vissa regioner, exempelvis inom filmområdet. Flera har dock påpekat att gällande förordning försvårar arbete med ungas kulturutövande och samarbete med kulturskolor inom alla konstområden. Via regionerna finns det goda möjligheter att bidra till att stärka ungas möjligheter till kulturutövande och stärka infrastrukturen för lokal kulturskoleverksamhet. Det är också glädjande att kulturskolornas betydelse har fått en mer central roll i de regionala kulturplanerna. Det är då problematiskt om viljan att satsa på unga ska begränsas av gällande förordning.

Det regelverk som idag styr statens stöd till regional kulturverksamhet rymmer biblioteksverksamhet, men inte kulturskoleverksamhet. Kulturskolerådet bedömer att ett stärkt regionalt arbete kan utveckla barns möjligheter till kulturutövande och stärka infrastrukturen för lokal kulturskoleverksamhet. Kulturskolerådet kommer därför att

Kulturskolechef: Landsbygdskommuner skulle gynnas av delade tjänster som utgick från en regional kulturskoleplattform. Då får fler barn möjlighet att delta.

opinionsbilda för att nuvarande reglering justeras så att även kulturskoleverksamhet inkluderas.

Behov av lagstiftning

Kulturskolerådets bedömning är att bibliotekslagen bidragit till att biblioteksverksamheten fått en given roll i det regionala arbetet. En lagstiftning kring kulturskoleverksamhet kan på ett liknande bidra till ett utvecklat regionalt arbete kring ungas kulturutövande.

Kommunernas kulturskoleverksamhet skyddas inte idag av nationell reglering eller lagstiftning, vilket kan betyda att den kan prioriteras bort om exempelvis kommunens ekonomi är dålig. Detta kan skapa oacceptabla skillnader för barns möjligheter till kulturutövande. Kulturskolerådet vill därför se en lag som säkrar att kulturskolorna fortsatt kan verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att stärka barn och ungas kulturutövande, konstnärliga uttryck och färdigheter, främja konstformernas utveckling och intresset för konstnärlig bildning och utbildning samt bidra till goda uppväxtvillkor. Lagen bör likt bibliotekslagen kräva lokala och regionala kulturskoleplaner som följs upp och visar på vilka ambitioner som finns, vilket kan öka det lokalpolitiska engagemanget för barns kulturutövande och därmed alla barn och ungas likvärdiga tillgång till kulturskolans verksamhet.

Tydligare prioritering på unga

Kulturskolerådets vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet. Vi menar vidare att det finns goda skäl till att prioritera barn och unga, främst utifrån att det redan finns politiskt antagna mål, styrdokument och konventioner. I Kulturskolerådets rapport "Var kommer barnen in?" kan vi dock se att endast 36 procent av regionernas kulturverksamhet riktas till unga. Vad betyder det att prioritera och särskilt uppmärksamma barn och unga

inom kulturpolitiken? I tidigare nämnda rapport konstateras det att regionerna har svårt att svara på frågan om hur stor andel av resurserna som läggs på barn och unga. Här behövs kraftfulla åtgärder och förbättrade system så att det enkelt går att följa och utvärdera ambitionerna för barn och unga. En översyn bör göras för att se hur regelverk, instruktioner och uppföljningssystem kan upprättas så att en nationell myndighet kan sammanställa detta och årligen rapportera situation och utvecklingsbehov. Kulturskolerådets bedömning är att samtliga nivåer bör sträva mot att minst 60 procent av resurserna riktas till barn och unga. Det är utmärkt att barn och unga omnämns som prioriterade i olika styrdokument och konventioner, men det är av högsta vikt att också titta på utfallet och efter det prioritera utvecklingsinsatser och omprioriteringar.

Ökat statligt ansvar för talangutveckling

Det övergripande målet för de statliga insatserna till stöd för kulturskolan (utifrån aktuell proposition) är att främja dess möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. Kulturskolerådet menar att det idag saknas adekvat stöd för talangutveckling och att det därför bör finnas ett statligt ansvar för talangutveckling inom olika konstområden. Regionernas roll för talangutveckling kan behöva stärkas och tydliggöras inom kultursamverkansmodellen. Få kommuner har själva möjlighet att ta fram satsningar på talangutveckling inom alla konstformer och ett utvecklat regionalt arbete kunde stärka möjligheterna för unga som vill fördjupa sig inom en konstform. Till detta är det också nödvändigt att staten tydliggör sitt ansvar för att det finns nationella och internationella sammanhang där unga kan utvecklas.

Avs:
Kulturskolerådet
Box 190, 101 23 Stockholm

K
KULTURSKOLERÅDET